

A számítógépes szabványosításon túl

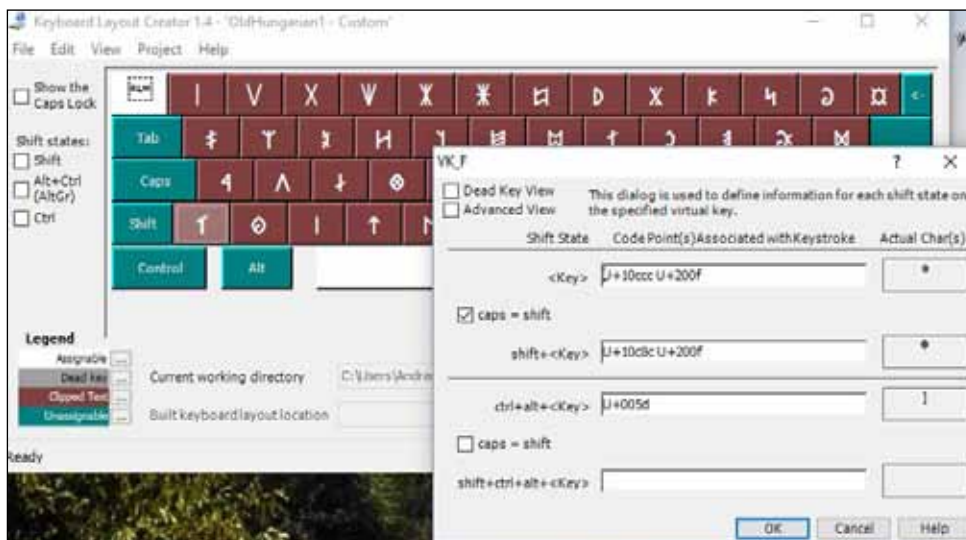
Az elmúlt több mint 10 évben, amióta megtanultam, használtam és kutattam a rovást, már az első pillanatokban felmerült bennem, hogy ez a csodálatos örökségünk csak „úri huncutság és mulatság” marad, ha nem kerül méltó helyére a mai magyar kultúrában. Értem ezalatt azt, hogy kézírás és olvasás megtanulása mellett elengedhetetlen, hogy a napjainkban használt kommunikációs eszközökkel is alkalmazni tudjuk azt, a latin betűs írásunkkal együtt. A kezdeti próbálkozások sajnos igen sok problémát hoztak felszínre, mivel a rovás jeleket idegen jobbról-balra író népek nyelvi kódtáblájába kellett beilleszteni. Ezért aki- nek nem volt meg az adott rovás jelkészlet, annál az idegen kódtábla jelei jelentek meg, vagy a héber, vagy az arab. Ezért vált szükségessé egy önálló szabvány megalkotása. Ez igen szépen indult, de bizonyos szakmai és azon túli érdekek ezt a folyamatot lassították, különböző önálló ötletekkel a rovó társadalom számára elfogadhatatlanná tették, vagy a Solti értekezlet határozott egyértelmű állásfoglalása után, már nyíltan támadták.

Miután elértük, hogy a Magyar Szabványügyi Testület felvette feladatai közé a rovásírás szabványba vételét az UNICODE nemzetközi szervezeten keresztül, a támadás csak tovább fokozódott. A hagyományoktól eltérő jelek, az eredet kazár gyökereinek teljesen tudománytalan beerőszkolása a tervezetbe, már nyílt konfrontációt eredményezett. Már a primitív személyeskedésig is fajuló vitákban, ahol a rovás tábor hagyománytisztelő része azt a vádat kapta, „hogy senkinek nincs diplomája rovásírásból és különben is sokunknak csak érettségije van”. Miután kiderült, hogy rovásírásból nekik sincs ugyan diplomájuk, de egyébből viszont sokkal több van, mint nekünk, az MSZT ülésen azzal a javaslattal álltam elő, hogy mi nem akarunk se hídépítési, acélszerkezet méretezési, egészségügyi és élelmiszer ipari szabványokba beleavatkozni, mert nem értünk hozzá. Kértem a levezető elnököt, hogy az igazságos szakmai kompetencia megállapítása végett csak azok szavazhassanak, akik le tudják írni a személyi adataikat rovással. Ha ez nem megy, akkor rossz helyre jöttek. Természetesen a harc akkor dőlt el igazán, mikor megkaptuk azt a hathatós jogi és szakmai segítséget a Magyarok Világszövetségétől, mely végérvényesen a javunkra billentette a mérleg nyelvét.

2014 nyarán végre megszületett az az UNICODE rendszerben használható kódkiosztás, amivel már elkezdhattuk a számítógépen való rovásíráshoz szükséges programok elkészítésének előzetes munkálatait. Elsősorban a betűtípusok grafikus megtervezése, illetve a szükséges billentyűzet-kiosztás elkészítése. Természetesen ezeket tervezeti szinten, mivel a szükséges programok még nem álltak a rendelkezésünkre.

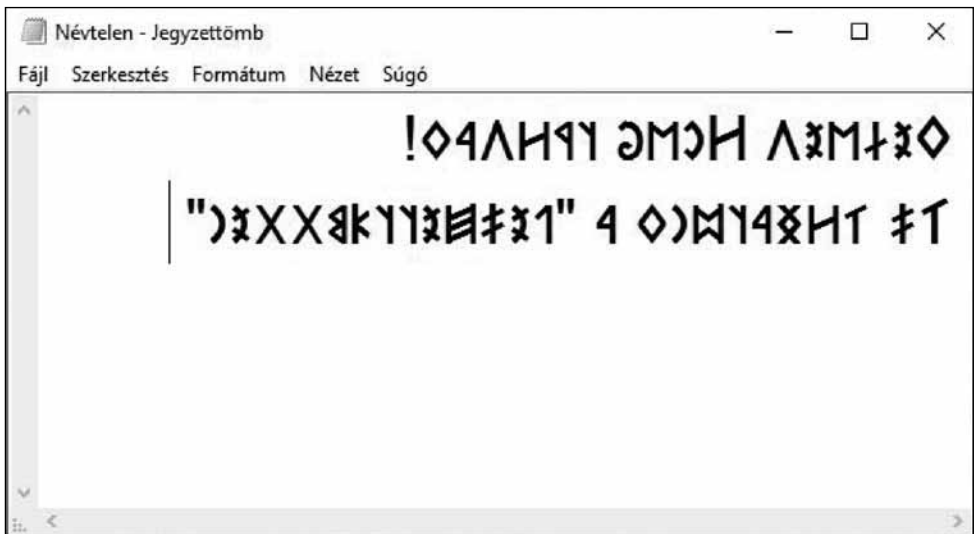
1. kép: A billentyűzet kiosztá

2. kép: A billentyűzet kiosztás a kódparancs táblával

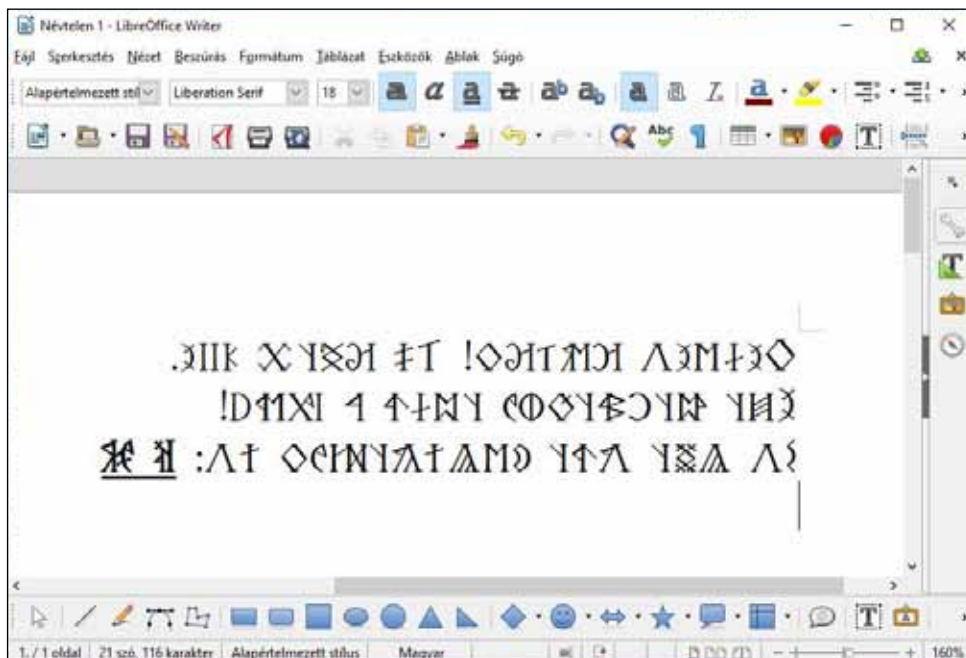
Közel egy évet kellett még várjunk, hogy a szükséges szoftvereket gyártó cégek előálljanak azokkal a programokkal, melyek már kezelik az Old Hungarian rovás kódokat. Ezután kezdhettem el a szabványos betűtípusok elkészítését és a komplex írásrendszerekhez tartozó billentyűzet-kiosztások létrehozását.

Ekkor szembesültem azzal a problémával, hogy a Microsoft operációs rendszer és szövegszerkesztő, csak azokat a nyelvi beállításokat támogatja, amit maga készít el. Ez egy olyan furcsa helyzetet eredményezett, hogy csak akkor készítik el a megfelelő nyelvi felületet, ha elég sokan használják, de mivel nem működik náluk, így senki nem is használhatja. Azt, hogy a szabványrendszer jó, az bizonyítja, hogy a Word Notepad (jegyzettömb) alkalmazásban tökéletesen működik a rendszer, mivel ebben nincsenek azok a tiltó parancsok, amik ezt megakadályozzák.

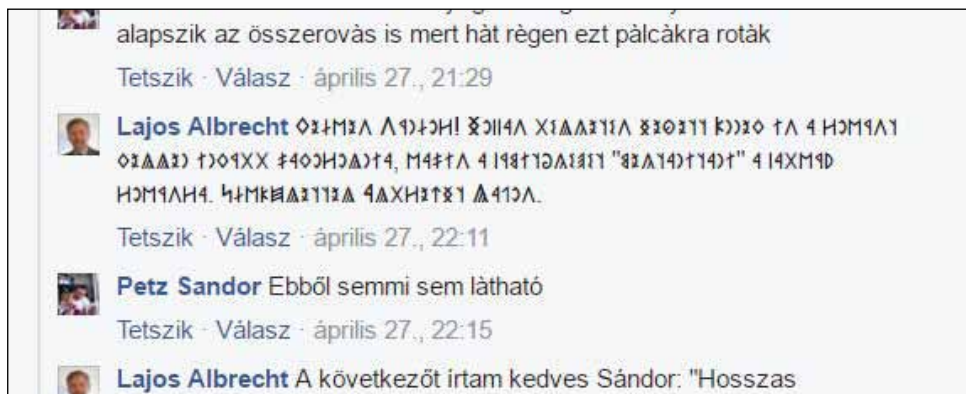
3. kép: Így írhatunk a „jegyzettömb”-ben. Arial betűtípus, és OldHungarian1-es billentyűzet kiosztás

Ezért egy olyan nyílt forrású operációs rendszert kellett keresnünk, amely kompatibilis a Microsoft Word különböző változataival, közel olyan minőségű szolgáltatást nyújt, mint az Office, de nem akadályozza a komplex írásrendszerek használatát. Ez az operációs rendszer a LibreOffice magyar nyelvű változata, ami némi beállítás után, minden nehézség nélkül használja az Old Hungarian rovásírást. Igaz, hogy ebben az esetben nagyon fontos az, hogy az adott operációs rendszer legális legyen, mert különben hol ez, hol az nem működik rendesen.

4. kép: Összerovásos írás a LibreOffice-ban

Szerencsére a legtöbb levelező program pl.: Google minden nehézség nélkül kezeli azt. Megfelelő a betűk megjelenítése és az írásirány is. A népszerű Facebook még csak részben készült fel a használatra, mivel a saját felületünkön hiba nélkül írhatunk, de, ha elkerül a szöveg a központi szerverre, onnan már a szabványos jobbról-balra irányító rejtett parancs nélkül jön vissza. Ezért a betűk megjelennek ugyan, de az írás iránya balról-jobbra változik át.

5. kép: Beszélgető felület a Facebook-on

Mivel a közvetlenül a szoftvergyártókkal szinte lehetetlen felvenni a kapcsolatot, és bármilyen módosítást csak anyagi ellenszolgáltatás fejében hajlandók elvégezni, csak úgy érhetjük el a célunkat, ha minél többen használjuk levelezésben, csevegésben, dokumentumok írásában a rovást. Így előbb-utóbb rá-vezetjük a rendszergazdákat arra, hogy elvégezzék azokat a változtatásokat programjaikban, amelyek jelenleg akadályozzák a magyar nyelvi felületeken a rovásírás korrekt használatát.

Dunaföldvár, 2016. Kikelet hava 14.

Tisza András